



CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/103/2008

ZAUFANIE DO POLITYKÓW W CZERWCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA



Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

Poza Euro 2008, które skupiło w ostatnim czasie uwagę publiczności i zdominowało doniesienia mediów, w okresie dzielącym ostatnie badania warto odnotować kilka wydarzeń mogących wpłynąć na zaufanie do polityków aktywnych na naszej scenie. W połowie maja premier Donald Tusk odbył nieprzychylnie ocenianą, a nawet wprost krytykowaną w niektórych mediach, podróż do Ameryki Południowej. Pod nieobecność premiera politycy opozycji krytycznie podsumowali półrocze działalności jego rządu. Po powrocie premier ripostował, zwracając uwagę na sukcesy swojego gabinetu, w tym szczególnie na poprawę wizerunku i pozycji Polski na arenie międzynarodowej. W mediach przypomnieli się publiczności Kazimierz Marcinkiewicz, zarzucając obecnemu prezydentowi w szeroko komentowanym wywiadzie prasowym zlecenie inwigilacji jego osoby w czasie, gdy pełnił funkcję premiera. Znaczącą politycznie wypowiedzią prasową, tym razem w wymiarze międzynarodowym, okazał się także wywiad ministra spraw zagranicznych Radosława Sikorskiego, w którym oskarżył o zbrodnie wojenne jednego z liczących się przywódców afgańskich partyzantów. Zdaniem opozycji, tą wypowiedzią naraził naszych żołnierzy na wzmożone ataki terrorystów islamskich. Ze spraw o charakterze międzynarodowym warto też odnotować wizytę prezydenta Lecha Kaczyńskiego w Gruzji, podczas której zadeklarował poparcie dla wysiłków tego kraju w utrzymaniu integralności terytorialnej. W Sejmie toczył się polityczny bój o obniżenie akcyzy na paliwo. Twarda postawa ministra finansów wywołała atak opozycji i wniosek o jego odwołanie z tego stanowiska. Opublikowany i skrytykowany przez opozycję został raport minister Julii Pitera, pełnomocnika rządu do spraw walki z korupcją, prezentujący wydatkowanie pieniędzy publicznych przez członków poprzedniego rządu. Na kongresie SLD wybrano nowego przewodniczącego i nowe władze tej partii. W ostatnich trzydziestu dniach odbyły się także protesty kilku grup zawodowych, m.in. nauczycieli i pocztowców.

ZAUFIANIE I NIEUFIANIE

Mimo ataków opozycji i prasy, podobnie jak w poprzednich miesiącach liderem rankingu zaufania pozostaje w czerwcu¹ Donald Tusk. Urzędującemu premierowi ufa – według własnych deklaracji – blisko dwie trzecie ankietowanych (64%). Drugie miejsce wśród polityków i postaci życia publicznego najczęściej darzonych zaufaniem społecznym – przez 54% badanych – zajął w tym miesiącu Kazimierz Marcinkiewicz, którego nazwisko po półtorarocznej przerwie ponownie uwzględniliśmy w naszym sondażu. Do wąskiego grona polityków, którzy cieszą się zaufaniem większości Polaków zalicza się jeszcze Lech Wałęsa (52%).

Trochę mniej osób (48%) ma zaufanie do wicepremiera i szefa współrządzącego PSL Waldemara Pawlaka. Tradycyjnie już wysoką pozycję w rankingu zaufania społecznego zajmują także marszałek Sejmu Bronisław Komorowski i szef MSZ Radosław Sikorski (po 46% wskazań). Pozostali politycy uwzględnieni w naszym badaniu wyraźnie rzadziej spotykają się z zaufaniem respondentów. Prezydentowi Lechowi Kaczyńskiemu ufa nieco ponad jedna trzecia ankietowanych (35%). Niespełna co trzeci respondent deklaruje zaufanie do lidera SdPI Marka Borowskiego (31%) oraz prezesa PiS Jarosława Kaczyńskiego (30%). Kolejne pozycje – z nieco gorszym wynikiem – zajmują stosunkowo najlepiej znane przedstawicielki urzędującego gabinetu: Ewa Kopacz i Julia Pitera (po 28% wskazań) oraz przewodniczący klubu parlamentarnego SLD, a do niedawna szef tej partii Wojciech Olejniczak (27%). Nieco mniej osób – około jednej czwartej – ma zaufanie do ministra sprawiedliwości Zbigniewa Cwiągalskiego, wicepremiera i szefa MSWiA Grzegorza Schetyny, lidera Prawicy Rzeczypospolitej Marka Jurka oraz ministra kultury Bogdana Zdrojewskiego.

Wśród przedstawicieli sceny politycznej, których nazwiska umieściliśmy w tym miesiącu na naszej liście, relatywnie najrzadziej z zaufaniem badanych spotykają się: najmniej im znany minister finansów Jacek Rostowski oraz powszechnie rozpoznawany, ale za to postrzegany zdecydowanie krytycznie Andrzej Lepper. Zaufanie do tych polityków deklaruje tylko mniej więcej co dziesiąty ankietowany.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (217) zrealizowano w dniach 6–9 czerwca 2008 roku na liczącej 1107 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1. Stosunek do polityków w czerwcu 2008

Politycy	Zaufanie		Nieufność		Obojętność	Nieznajomość
	VI 2008	zmiana od V 2008	VI 2008	zmiana od V 2008		
	w procentach					
Donald Tusk	64	-5	19	2	13	1
Kazimierz Marcinkiewicz	54	*	18	*	16	6
Lech Wałęsa	52	*	24	*	19	0
Waldemar Pawlak	48	2	19	-1	20	7
Radosław Sikorski	46	-9	13	3	13	20
Bronisław Komorowski	46	-7	15	2	15	16
Lech Kaczyński	35	-2	47	1	13	0
Marek Borowski	31	-4	23	0	19	17
Jarosław Kaczyński	30	1	52	-1	14	0
Julia Pitera	28	-6	23	4	19	23
Ewa Kopacz	28	0	25	3	16	24
Wojciech Olejniczak	27	-2	29	-5	19	17
Grzegorz Schetyna	25	1	13	1	15	38
Marek Jurek	25	*	24	*	17	24
Bogdan Zdrojewski	24	-2	9	3	13	45
Zbigniew Ćwiąkałski	24	-7	17	2	14	37
Zbigniew Chlebowski	22	0	15	3	12	44
Bogdan Borusewicz	21	0	14	1	15	40
Marek Sawicki	19	-1	11	1	17	45
Bogdan Klich	19	-2	13	1	14	47
Przemysław Gosiewski	18	-1	39	-3	15	23
Janusz Palikot	17	0	32	3	15	29
Grzegorz Napieralski	16	*	18	*	17	40
Katarzyna Hall	13	-2	18	1	16	47
Andrzej Lepper	11	*	72	*	12	1
Jacek Rostowski	9	2	8	3	12	63

Pominięto „trudno powiedzieć”

* W maju 2008 brak pomiaru

Tabela 2. Zmiany **zaufania** do polityków

Politycy	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	2007												2008					
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	w procentach																	
M. Borowski	34	35	38	36	37	35	30	33	35	34	40	38	39	35	38	34	35	31
B. Borusewicz	17	16	17	17	18	18	14	18	20	16	23	25	23	19	21	22	21	21
Z. Chlebowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	18	16	21	21	21	22	22
Z. Cwiąkański	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	21	22	29	31	24
P. Gosiewski	15	18	14	16	17	18	19	19	18	18	21	15	15	17	15	15	19	18
K. Hall	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	13	15	13
M. Jurek	32	35	28	32	37	35	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25
J. Kaczyński	39	41	33	36	36	34	33	35	37	37	36	28	31	28	31	27	29	30
L. Kaczyński	42	43	35	38	38	37	35	38	43	41	41	34	38	35	35	33	37	35
B. Klich	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	18	21	20	21	19
B. Komorowski	29	32	33	33	35	33	29	33	33	34	47	44	50	48	49	49	53	46
E. Kopacz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	21	30	34	32	30	28	28
A. Lepper	22	33	25	30	32	31	31	24	18	22	-	-	-	-	-	-	-	11
K. Marcinkiewicz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	54
G. Napieralski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16
W. Olejniczak	27	29	33	32	27	27	28	27	32	34	37	31	36	32	34	27	29	27
J. Palikot	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	17	17
W. Pawlak	37	36	35	35	35	32	31	35	38	46	62	60	60	54	52	44	46	48
J. Pitera	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	28	40	35	33	30	34	28
J. Rostowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	9
M. Sawicki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	18	23	24	22	18	20	19
G. Schetyna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	18	19	22	24	22	24	25
R. Sikorski	22	26	-	-	-	-	-	-	-	-	36	41	45	49	52	50	55	46
D. Tusk	46	46	48	47	49	48	41	47	47	53	69	70	72	65	67	66	69	64
L. Wałęsa	-	-	-	-	-	45	39	43	50	48	57	55	54	51	58	51	-	52
B. Zdrojewski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	23	22	21	23	21	26	24

Tabela 3. Zmiany **nieufności** do polityków

Politycy	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	2007												2008					
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	w procentach																	
M. Borowski	27	24	20	25	22	25	28	23	25	25	22	22	23	24	20	23	23	23
B. Borusewicz	9	11	11	11	10	10	14	11	12	15	13	15	14	14	13	12	13	14
Z. Chlebowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	9	11	13	11	10	12	15
Z. Cwiąkalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	17	15	14	15	17
P. Gosiewski	31	31	35	33	32	36	35	36	36	38	38	44	45	45	44	42	42	39
K. Hall	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	11	17	18
M. Jurek	18	18	24	22	23	26	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24
J. Kaczyński	43	46	51	47	45	49	52	53	49	49	49	57	54	57	54	56	53	52
L. Kaczyński	41	44	50	45	44	48	50	49	44	44	43	51	47	51	50	48	46	47
B. Klich	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8	9	8	12	13
B. Komorowski	17	20	17	14	13	15	18	19	19	19	16	14	14	17	14	13	13	15
E. Kopacz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	10	13	20	19	19	22	25
A. Lepper	64	53	58	53	49	52	51	59	67	61	-	-	-	-	-	-	-	72
K. Marcinkiewicz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
G. Napieralski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
W. Olejniczak	27	20	22	24	24	26	29	25	30	26	25	30	28	28	25	33	34	29
J. Palikot	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	-	-	29	32
W. Pawlak	22	23	23	23	21	23	28	22	21	18	12	14	15	18	20	22	20	19
J. Pitera	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	14	19	21	19	18	19	23
J. Rostowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	8
M. Sawicki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	9	10	10	8	11	10	11
G. Schetyna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	11	12	15	10	11	12	13
R. Sikorski	10	8	-	-	-	-	-	-	-	-	15	14	14	13	11	9	10	13
D. Tusk	32	30	31	27	26	27	33	27	31	27	17	14	15	22	19	19	17	19
L. Wałęsa	-	-	-	-	-	30	31	30	27	27	23	23	25	27	21	26	-	24
B. Zdrojewski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	8	7	11	7	7	6	9

Andrzej Lepper, którego nazwisko ponownie uwzględniliśmy w naszym badaniu w związku z jego planami ubiegania się o fotel senatorski w wyborach uzupełniających na Podkarpaciu, otwiera w tym miesiącu listę polityków budzących wśród ankietowanych największą nieufność (72% deklaracji nieufności). Drugie miejsce w tym negatywnym rankingu – ze znacznie lepszym wynikiem (52%), niemniej jednak również świadczącym o dużej dezaprobatie ze strony badanych – zajmuje prezes PiS Jarosław Kaczyński. Prawie połowa respondentów (47%) nie ufa też prezydentowi Lechowi Kaczyńskiemu. Wyraźnie częściej niż pozostali nieufność ankietowanych budzi ponadto szef klubu parlamentarnego PiS Przemysław Gosiewski (39%).

Pierwsza dekada czerwca okazała się niekorzystna dla polityków. Żaden z przedstawicieli sceny politycznej nie poprawił swoich ocen, natomiast dość powszechnie obserwujemy spadki ich notowań. Pogorszenie się ocen dotyczy jednak prawie wyłącznie członków urzędującego gabinetu i przedstawicieli głównej partii rządzącej, w tym szczególnie najlepiej znanych i najpopularniejszych polityków PO. Te niekorzystne zmiany w ocenach korespondują z odnotowanym w tym miesiącu spadkiem notowań rządu i obniżeniem liczby zadeklarowanych zwolenników Platformy². Wydaje się, że zmiany te przynajmniej po części mogą być skutkiem krytycznych opinii, jakie w stosunku do rządzących pojawiały się w mediach po trwających w ostatnich tygodniach próbach bilansowania półrocznych dokonań urzędującego gabinetu.

Po odnotowanej w ubiegłym miesiącu poprawie ocen, bardzo wyraźnie na zaufaniu społecznym stracił minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski. Obecnie ufa mu o 9 punktów procentowych mniej badanych niż przed miesiącem, jednocześnie zaś nieco przybyło osób deklarujących do niego nieufność (o 3 punkty procentowe). Choć trudno to jednoznacznie rozstrzygnąć, wydaje się, że oprócz generalnie mniej przychylnego nastawienia badanych do całego gabinetu Donalda Tuska na notowaniach szefa naszej dyplomacji mogła niekorzystnie zaważyć także jego wypowiedź podczas wizyty w Afganistanie.

Relatywnie sporo stracił na zaufaniu społecznym także marszałek Sejmu Bronisław Komorowski. W ciągu ostatnich tygodni dzielących kolejne pomiary zaufanie do niego zmalało o 7 punktów procentowych.

² Patrz komunikaty CBOS: „Preferencje partyjne w czerwcu”, czerwiec 2008; „Pogorszenie notowań rządu”, czerwiec 2008.

Wyraźnie gorsze niż przed miesiącem są ponadto oceny minister Julii Pitery. Zaufanie do niej zmalało o 6 punktów procentowych, a jednocześnie przybyło (o 4 punkty) osób, wśród których budzi ona nieufność. Są to najgorsze oceny Julii Pitery od czasu objęcia funkcji w rządzie. Czerwcowy spadek jej notowań, poza ogólnym trendem, można wiązać z perypetiami ogłoszonego w końcu publicznie i mniej sensacyjnego, niż oczekiwano, raportu na temat nieprawidłowości w służbowych wydatkach urzędników i ministrów z poprzedniej ekipy.

Od ostatniego sondażu na zaufaniu społecznym stracił również minister sprawiedliwości Zbigniew Ćwiąkalski. Odsetek badanych darzących go zaufaniem zmalał o 7 punktów. Fala krytyki i pogorszenie się ocen ministrów w trochę mniejszym stopniu odbiły się na notowaniach premiera Donalda Tuska. Zaufanie do niego zmalało o 5 punktów procentowych.

W przypadku pozostałych członków urzędującego gabinetu i przedstawicieli rządzącej koalicji można mówić jedynie o bardzo niewielkim pogorszeniu dotychczasowych notowań. Minimalny (3-punktowy) wzrost nieufności rejestrujemy w stosunku do Bogdana Zdrojewskiego, Ewy Kopacz, Zbigniewa Chlebowskiego oraz Janusza Palikota.

Jedynym politykiem spoza obozu rządzącego, który nieco stracił w ocenie badanych od ubiegłego miesiąca, jest lider SdPI Marek Borowski (spadek zaufania o 4 punkty procentowe). Warto w tym miejscu wspomnieć, że badanie było realizowane przed podaniem do publicznej wiadomości informacji o jego planowanej na sierpień rezygnacji z funkcji szefa tej partii.

Trwająca już od dłuższego czasu dyskusja wokół książki historyków IPN, której negatywnym bohaterem jest Lech Wałęsa, jak na razie nie zaważyła na notowaniach byłego prezydenta. W pierwszej dekadzie czerwca zaufaniem darzyło go tyle samo respondentów co w kwietniu br. (w maju nie był badany), nie przybyło też osób, które mają doń negatywne nastawienie. Trzeba jednak zaznaczyć, że sondaż był realizowany przed pojawieniem się w prasie artykułów prezentujących fragmenty zapowiadanej publikacji.

W czerwcu, po dłuższej nieobecności, na naszą listę polityków powrócili: premier pierwszego rządu firmowanego przez PiS i lider naszego rankingu sprzed dwóch lat Kazimierz Marcinkiewicz, szef Prawicy Rzeczypospolitej, były marszałek Sejmu z ramienia PiS Marek Jurek oraz wspomniany już lider Samoobrony Andrzej Lepper (dwaj ostatni znaleźli się wśród dwunastu kandydatów startujących w czerwcu w wyborach uzupełniających do Senatu).

Po niemal dwóch latach od czasu złożenia urzędu premiera i mimo wycofania się z aktywnego życia politycznego Kazimierz Marcinkiewicz wciąż pozostaje jednym z najpopularniejszych polityków w Polsce. Jednak jego notowania, co zrozumiałe, nie są dziś aż tak dobre jak wówczas, gdy był on jedną z najważniejszych osób w państwie. Przez blisko rok, kiedy sprawował on urząd premiera, zaufaniem niezmiennie darzyło go co najmniej trzy piąte badanych. W porównaniu z grudniem 2006 roku, kiedy to ostatnio badaliśmy stosunek do Kazimierza Marcinkiewicza, obecnie zaufanie do niego deklaruje o 20 punktów mniej respondentów niż wówczas.

W ostatnich miesiącach stosunkowo niewiele zmienił się społeczny odbiór Marka Jurka – drugiego z byłych już polityków PiS, a za rządów tej partii pełniącego najważniejsze funkcje w państwie. Nadal pozostaje on osobą odbieraną wyraźnie kontrowersyjnie. W lipcu 2007 roku, kiedy to ostatnio poddany był ocenie respondentów, Marek Jurek – już wówczas były marszałek Sejmu i lider nowo powstałego ugrupowania – cieszył się jednak trochę większą popularnością niż obecnie. Nie rozpoznawało go 15% ankietowanych (obecnie 25%), częściej też spotykał się z zaufaniem badanych (różnica 7 punktów procentowych).

Gorsze od ostatnio rejestrowanych (w październiku 2007) i rekordowo wręcz niskie nawet na tle jego dotychczasowych wyraźnie niekorzystnych notowań, są natomiast aktualne oceny Andrzeja Leppera. Nigdy wcześniej polityk ten nie spotykał się aż tak powszechnie z dezaprobatą ze strony badanych (72% deklaracji nieufności), a jednocześnie grupa jego zwolenników nie była tak mała (11%).

W czerwcu po raz pierwszy na naszej liście polityków uwzględniliśmy nazwisko nowego szefa SLD Grzegorza Napieralskiego. Jest on osobą mniej znaną od pełniącego dotychczas tę funkcję Wojciecha Olejniczaka – nie rozpoznaje go dwie piąte pytanych (40%). Podobnie jak jego poprzednik jest on jednak politykiem odbieranym wyraźnie kontrowersyjnie – prawie tak samo często spotyka się z zaufaniem (16%) i nieufnością (18%) badanych.

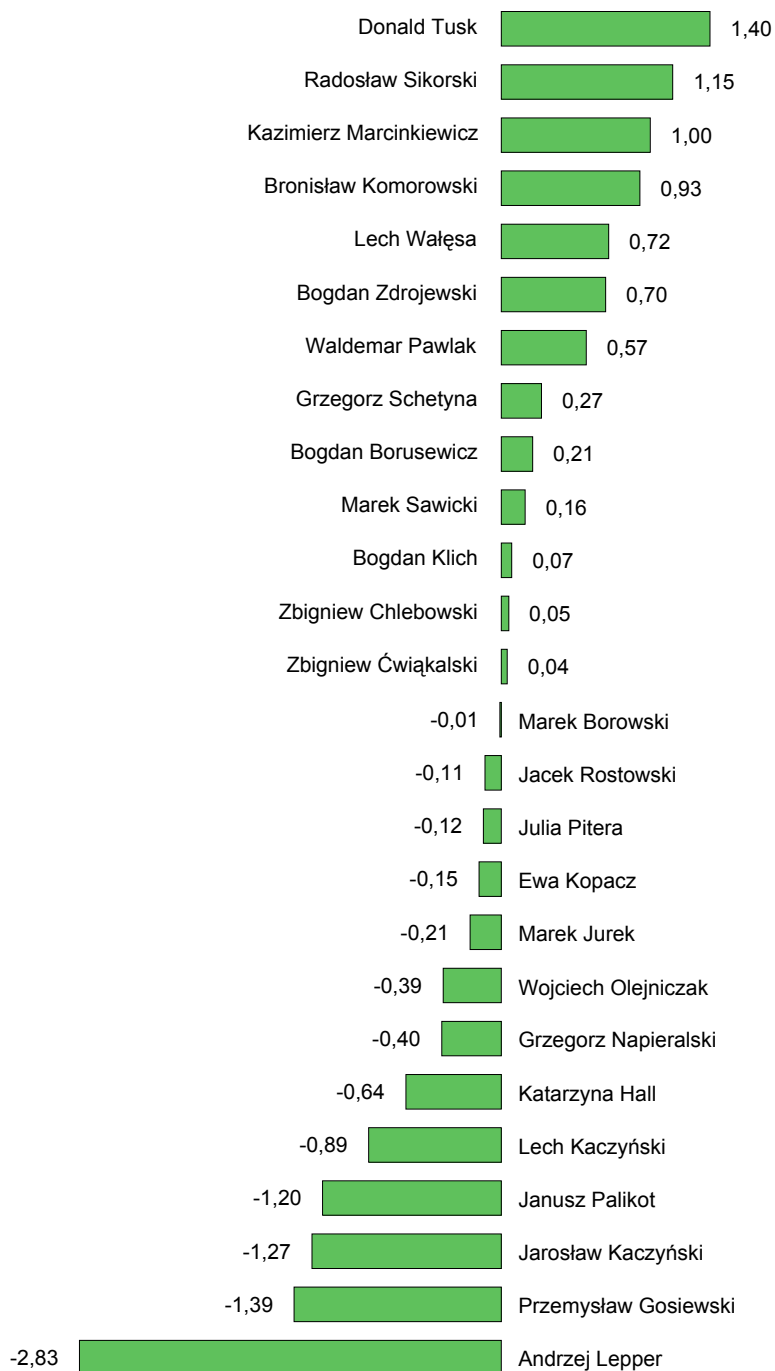
ŚREDNIE OCEN

W naszych sondażach badani oceniają poszczególnych polityków posługując się jedenastopunktową skalą, której skrajne punkty można określić z jednej strony jako głęboką nieufność (-5), z drugiej zaś jako bardzo duże zaufanie (+5). Omawiane powyżej dane informowały o zasięgu społecznego zaufania i nieufności. Przedstawiane były łączne odsetki respondentów wyrażających zaufanie (wskazania punktów od +1 do +5), obojętność (0) lub nieufność (od -1 do -5) do poszczególnych polityków, a także stopień ich nieznaności.

Prezentowane dane odnosiły się do ogółu ankietowanych. Natomiast średnia ocen, obliczana z pominięciem respondentów nieznających poszczególnych polityków, jest syntetyczną miarą pozwalającą uchwycić siłę nastawień do nich zarówno pozytywnych, jak i negatywnych tylko wśród osób rozpoznających danego polityka.

CBOS

RYS. 1. ŚREDNIE OCEN POLITYKÓW W CZERWCU 2008



Najwyższą średnią ocen uzyskał w tym miesiącu premier Donald Tusk (1,40), wyprzedzając zajmującego ostatnio pierwsze miejsce w tym rankingu Radosława Sikorskiego (1,15). Do grona najbardziej jednoznacznie pozytywnie odbieranych polityków – o czym świadczy wartość średniej ocen – zalicza się także Kazimierz Marcinkiewicz (1,00). Niewiele gorzej wypada bilans ocen Bronisława Komorowskiego (0,93). Pozytywne noty wyraźnie dominują również w ocenie Lecha Wałęsy (0,72) oraz Bogdana Zdrojewskiego (0,70). Relatywnie wysoką średnią – świadczącą już jednak o mniejszej przewadze pozytywnych nastawień – ma jeszcze Waldemar Pawlak (0,57). Pozostali politycy postrzegani są już wyraźnie bardziej kontrowersyjnie, o ile nie jednoznacznie negatywnie.

Dolną granicę ocen wyznacza w tym miesiącu wynik uzyskany przez Andrzeja Leppera (wartość średniej wyniosła aż $-2,83$ punktu). W historii naszych badań niewielu było polityków, którzy mieliby tak niekorzystny i jednoznacznie negatywny wizerunek jak lider Samoobrony. Znacznie wyższą średnią ocen – niemniej jednak również świadczącą o bardzo krytycznym nastawieniu badanych – mają politycy zajmujący dotychczas czołowe miejsca na liście osób najgorzej postrzeganych: szef klubu parlamentarnego PiS Przemysław Gosiewski ($-1,39$) i prezes tej partii Jarosław Kaczyński ($-1,27$) oraz polityk PO Janusz Palikot ($-1,20$). Krytycyzm niezmiennie dominuje także – choć w mniejszym stopniu – w społecznej ocenie prezydenta Lecha Kaczyńskiego ($-0,89$). Do grona wyraźnie negatywnie odbieranych przedstawicieli sceny politycznej w tym miesiącu dołączyła wciąż mało znana i oceniana przez dość wąską grupę badanych minister edukacji Katarzyna Hall ($-0,64$). O dość znacznej przewadze negatywnych nastawień można jeszcze mówić w przypadku obecnego i byłego szefa SLD – Grzegorza Napieralskiego i Wojciecha Olejniczaka, którzy w ocenie identyfikujących ich osób uzyskali niemal identyczne wyniki (średnie ocen wynoszą odpowiednio: $-0,40$ i $-0,39$).

Tabela 4. Zmiany średniej ocen

Politycy (uszeregowanie według kierunku i wielkości zmian)	V 2008	VI 2008	Różnica
Wojciech Olejniczak	-0,49	-0,39	0,10
Przemysław Gosiewski	-1,43	-1,39	0,04
Waldemar Pawlak	0,57	0,57	0
Bogdan Borusewicz	0,24	0,21	-0,03
Jarosław Kaczyński	-1,20	-1,27	-0,07
Grzegorz Schetyna	0,36	0,27	-0,09
Marek Sawicki	0,31	0,16	-0,15
Jacek Rostowski	0,06	-0,11	-0,17
Bogdan Klich	0,26	0,07	-0,19
Ewa Kopacz	0,06	-0,15	-0,21
Donald Tusk	1,62	1,40	-0,22
Lech Kaczyński	-0,66	-0,89	-0,23
Janusz Palikot	-0,96	-1,20	-0,24
Katarzyna Hall	-0,39	-0,64	-0,25
Marek Borowski	0,29	-0,01	-0,30 *
Zbigniew Chlebowski	0,35	0,05	-0,30 *
Bronisław Komorowski	1,26	0,93	-0,33 *
Bogdan Zdrojewski	1,08	0,70	-0,38 *
Julia Pitera	0,36	-0,12	-0,48 *
Zbigniew Ćwiąkalski	0,54	0,04	-0,50 *
Radosław Sikorski	1,66	1,15	-0,51 *

*Różnica średnich ocen istotna statystycznie na poziomie 0,05

Zmiany średnich ocen także świadczą o tym, że pierwsza dekada czerwca nie była korzystna dla polityków, w tym przede wszystkim dla przedstawicieli głównej partii rządzącej. Relatywnie dużo stracili w ocenie badanych Radosław Sikorski (spadek wartości o 0,51 punktu), Zbigniew Ćwiąkalski (o 0,50 punktu) i Julia Pitera (o 0,48). Pogorszył się także – choć w mniejszym stopniu – bilans ocen Bogdana Zdrojewskiego (spadek wartości średniej o 0,38 punktu), Bronisława Komorowskiego (o 0,33 punktu) i Zbigniewa Chlebowskiego (o 0,30). Odnotowany wyżej stosunkowo nieduży spadek zaufania zaważył też na całościowej ocenie lidera SdPI Marka Borowskiego (spadek średniej o 0,30 punktu). W przypadku pozostałych polityków, z których większość również straciła w ocenie

badanych co najmniej minimalnie – o czym świadczą ujemne wartości różnic średnich ocen – niekorzystne zmiany miały już słabe natężenie i nie zaważyły istotnie na ich dotychczasowych notowaniach. Żaden z polityków nie spotkał się też z większą niż w maju przychylnością badanych.



Półrocze rządu Donalda Tuska i krytyczne na ogół bilanse jego dokonań z pewnością nie pozostały bez wpływu na oceny polityków obozu rządowego. Z drugiej strony jednak zmiana ta może mieć w pewnym stopniu charakter korekty, gdyż w ubiegłym miesiącu generalnie odnotowaliśmy poprawę ocen najlepiej znanych i najbardziej popularnych przedstawicieli rządzącej koalicji. W czerwcu na zaufaniu społecznym stracili: marszałek Sejmu Bronisław Komorowski oraz ministrowie Radosław Sikorski, Julia Pitera i Zbigniew Ćwiąkalski. W trochę mniejszym stopniu obniżyły się notowania samego premiera Donalda Tuska. Nieco pogorszyły się także opinie o Bogdanie Zdrojewskim, Ewie Kopacz, Zbigniewie Chlebowskim oraz Januszu Palikocie. Politykiem spoza obozu rządzącego, który w tym miesiącu nieco stracił w ocenie badanych, jest lider SdPi Marek Borowski

Spadki te nie wpłynęły jednak na ogólny układ sympatii. Politykiem wciąż cieszącym się największym zaufaniem Polaków pozostaje premier Donald Tusk. Do najlepiej odbieranych przedstawicieli sceny politycznej zaliczają się także politycy rządzącej koalicji: Radosław Sikorski, Bronisław Komorowski, Bogdan Zdrojewski, a także Waldemar Pawlak. Dużym zaufaniem cieszą się osoby, które nie są już aktywne w życiu politycznym: Kazimierz Marcinkiewicz oraz Lech Wałęsa. Wśród polityków opozycji relatywnie najwięcej zaufania wzbudza Marek Borowski. Ze zdecydowanie największą nieufnością spotyka się natomiast Andrzej Lepper. Dużą nieufność wśród Polaków budzą także szef głównej partii opozycyjnej Jarosław Kaczyński, a także prezydent Lech Kaczyński.

Opracowała

Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do **Marka Borowskiego**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	19	31	17	10	1100
Płeć						
Mężczyźni	26	21	34	11	9	521
Kobiety	21	17	29	23	10	579
Wiek						
18-24 lata	16	19	31	24	11	160
25-34	20	18	31	18	12	201
35-44	18	26	35	11	10	157
45-54	26	20	34	11	8	205
55-64	29	18	34	13	7	177
65 lat i więcej	29	13	23	25	9	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	20	17	28	25	10	409
Miasto do 20 tys.	30	16	28	16	10	152
20-100 tys.	25	15	31	15	14	214
101-500 tys.	17	27	35	13	8	171
501 tys.i więcej mieszk.	30	23	37	5	5	154
Wykształcenie						
Podstawowe	21	19	21	29	10	289
Zasadnicze zawodowe	30	18	23	18	12	285
Średnie	21	18	37	14	10	371
Wyższe	22	24	50	3	2	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	18	21	56	2	3	84
Prac.umysł.niż.szczebła	21	24	44	7	4	103
Pracownicy fiz.- umysł.	15	28	22	23	12	99
Robotnicy wykwalifikowani	28	14	32	17	9	115
Robotnicy niewykwalifik.	24	16	29	15	15	58
Rolnicy	29	23	27	14	6	59
Pracujący na własny rach.	28	28	28	12	3	34
Bierni zawodowo						
Renciści	25	17	26	23	9	70
Emeryci	31	13	25	21	9	255
Uczniowie i studenci	10	21	35	23	10	90
Bezrobotni	19	15	25	17	24	72
Gospodynie domowe i inni	21	21	25	22	11	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	25	20	41	7	7	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	22	19	36	13	10	104
sekt. pryw. poza rolnict.	21	23	33	15	8	233
prywatnym gosp. rolnym	26	22	28	15	9	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	19	21	19	24	17	54
301-500	21	22	23	24	10	108
501-900	28	17	28	19	8	190
901-1200	26	20	38	12	5	118
Powyżej 1200 zł	21	18	47	9	4	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	21	16	24	21	18	228
Średnie	26	18	29	18	9	465
Dobre	22	21	37	14	6	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	31	25	22	13	10	64
Raz w tygodniu	25	20	29	19	7	565
1-2 razy w miesiącu	24	16	35	16	9	164
Kilka razy w roku	18	19	34	14	15	209
W ogóle nie uczestniczy	19	14	36	18	13	97
Poglądy polityczne						
Lewica	13	17	59	9	2	126
Centrum	18	23	37	15	7	313
Prawica	39	17	30	7	6	367
Trudno powiedzieć	14	17	14	35	20	294

Tabela 2. Stosunek do **Bogdana Borusewicza**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	15	21	40	9	1100
Płeć						
Mężczyźni	16	17	27	30	9	521
Kobiety	11	14	16	49	10	579
Wiek						
18-24 lata	10	13	13	53	11	160
25-34	12	16	17	43	12	201
35-44	14	21	21	35	9	157
45-54	17	20	22	32	9	205
55-64	16	13	33	32	7	177
65 lat i więcej	14	10	22	46	8	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	11	8	17	54	9	409
Miasto do 20 tys.	18	13	22	38	9	152
20-100 tys.	13	16	23	37	11	214
101-500 tys.	12	25	25	28	9	171
501 tys.i więcej mieszk.	18	23	27	24	8	154
Wykształcenie						
Podstawowe	9	9	14	60	8	289
Zasadnicze zawodowe	19	13	18	40	10	285
Średnie	14	18	22	33	12	371
Wyższe	12	24	40	20	3	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	11	20	44	19	6	84
Prac.umysł.niż.szczębla	15	21	31	23	10	103
Pracownicy fiz.- umysł.	7	20	14	46	13	99
Robotnicy wykwalifikowani	15	16	24	35	11	115
Robotnicy niewykwalifik.	11	23	21	38	6	58
Rolnicy	21	6	14	45	14	59
Pracujący na własny rach.	16	30	24	26	5	34
Bierni zawodowo						
Renciści	15	13	18	44	9	70
Emeryci	17	12	23	41	8	255
Uczniowie i studenci	8	10	14	58	11	90
Bezrobotni	16	11	10	49	14	72
Gospodynie domowe i inni	9	16	11	59	5	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	14	19	34	24	10	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	14	17	23	33	12	104
sekt. pryw. poza rolnict.	11	24	21	36	9	233
prywatnym gosp. rolnym	20	11	15	41	13	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	7	14	8	63	8	54
301-500	11	13	14	55	7	108
501-900	16	10	22	44	9	190
901-1200	13	19	28	33	7	118
Powyżej 1200 zł	16	19	37	25	3	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	11	12	49	14	228
Średnie	15	15	20	41	9	465
Dobre	12	19	28	34	7	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	16	12	24	37	10	64
Raz w tygodniu	13	13	23	42	9	565
1-2 razy w miesiącu	17	14	17	43	8	164
Kilka razy w roku	11	21	20	38	11	209
W ogóle nie uczestniczy	13	19	24	33	11	97
Poglądy polityczne						
Lewica	11	26	33	27	3	126
Centrum	10	18	22	43	7	313
Prawica	22	15	28	27	8	367
Trudno powiedzieć	8	9	7	60	16	294

Tabela 3. Stosunek do **Zbigniewa Ćwiąkałskiego**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	14	24	37	8	1099
Płeć						
Mężczyźni	18	16	31	27	9	521
Kobiety	16	13	19	45	7	578
Wiek						
18-24 lata	12	13	20	47	9	159
25-34	15	14	25	38	8	201
35-44	13	18	26	33	10	157
45-54	20	19	27	26	8	205
55-64	21	13	27	32	7	177
65 lat i więcej	18	9	20	46	7	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	10	19	49	8	409
Miasto do 20 tys.	18	11	30	37	4	152
20-100 tys.	17	15	30	29	9	214
101-500 tys.	15	23	22	32	9	171
501 tys.i więcej mieszk.	24	18	29	20	9	154
Wykształcenie						
Podstawowe	14	8	15	56	6	289
Zasadnicze zawodowe	17	14	21	40	8	285
Średnie	16	16	29	29	10	371
Wyższe	22	23	36	15	4	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	21	20	45	8	6	84
Prac.umysł.niż.szczebła	14	21	38	22	5	103
Pracownicy fiz.- umysł.	6	17	23	44	10	98
Robotnicy wykwalifikowani	18	12	23	37	10	115
Robotnicy niewykwalifik.	16	12	25	39	7	58
Rolnicy	25	9	24	29	12	59
Pracujący na własny rach.	14	27	32	20	7	34
Bierni zawodowo						
Renciści	10	14	17	49	10	70
Emeryci	21	10	23	40	7	255
Uczniowie i studenci	14	15	16	44	11	90
Bezrobotni	19	15	15	47	4	72
Gospodynie domowe i inni	14	13	13	55	5	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	14	19	36	23	8	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	14	19	26	30	10	104
sekt. pryw. poza rolnict.	15	17	27	32	9	232
prywatnym gosp. rolnym	25	10	25	31	9	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	20	9	11	54	6	54
301-500	13	11	15	52	8	108
501-900	17	10	26	39	8	190
901-1200	20	13	29	37	2	118
Powyżej 1200 zł	19	20	36	23	3	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	15	9	16	45	14	228
Średnie	19	13	23	37	8	464
Dobre	15	18	31	31	4	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	17	16	22	33	11	64
Raz w tygodniu	16	14	24	39	6	565
1-2 razy w miesiącu	17	10	25	37	10	164
Kilka razy w roku	18	16	22	35	9	209
W ogóle nie uczestniczy	15	19	31	27	9	97
Poglądy polityczne						
Lewica	12	22	40	21	5	126
Centrum	13	16	25	40	6	313
Prawica	26	16	30	23	5	367
Trudno powiedzieć	10	8	11	57	15	293

Tabela 4. Stosunek do **Marka Jurka**

(%)

	Niefność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	17	25	24	10	1099
Płeć						
Mężczyźni	26	19	30	17	9	521
Kobiety	22	16	20	31	10	578
Wiek						
18-24 lata	17	18	26	32	7	159
25-34	25	16	22	23	13	201
35-44	26	22	28	16	8	157
45-54	29	20	22	18	11	205
55-64	26	16	28	24	7	177
65 lat i więcej	19	13	25	33	11	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	20	16	24	33	8	409
Miasto do 20 tys.	25	13	31	20	11	152
20-100 tys.	27	10	26	22	15	214
101-500 tys.	24	22	23	20	10	171
501 tys.i więcej mieszk.	29	31	22	13	6	154
Wykształcenie						
Podstawowe	18	11	21	42	8	289
Zasadnicze zawodowe	22	13	25	26	13	285
Średnie	24	23	26	17	11	371
Wyższe	38	23	30	6	3	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	35	23	32	6	4	84
Prac.umysł.niż.szczębla	28	29	27	7	9	103
Pracownicy fiz.- umysł.	20	26	18	27	10	98
Robotnicy wykwalifikowani	25	13	26	26	11	115
Robotnicy niewykwalifik.	23	15	28	24	10	58
Rolnicy	26	17	24	17	15	59
Pracujący na własny rach.	43	21	26	2	8	34
Bierni zawodowo						
Renciści	17	14	25	35	10	70
Emeryci	20	14	27	30	8	255
Uczniowie i studenci	17	15	26	35	7	90
Bezrobotni	31	8	17	27	18	72
Gospodynie domowe i inni	20	14	15	41	10	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	30	19	29	12	10	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	24	26	24	16	10	104
sekt. pryw. poza rolnict.	26	19	27	20	8	232
prywatnym gosp. rolnym	23	15	26	21	14	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	29	10	11	35	14	54
301-500	17	15	29	33	6	108
501-900	18	14	35	24	9	190
901-1200	27	21	29	18	6	118
Powyżej 1200 zł	33	19	27	16	5	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	20	13	22	31	14	228
Średnie	21	16	28	24	11	464
Dobre	29	22	22	21	6	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	7	18	43	23	9	64
Raz w tygodniu	22	17	28	25	9	565
1-2 razy w miesiącu	32	16	18	22	13	164
Kilka razy w roku	26	18	21	25	10	209
W ogóle nie uczestniczy	31	19	16	26	7	97
Poglądy polityczne						
Lewica	32	17	26	22	4	126
Centrum	27	18	26	23	6	313
Prawica	27	21	33	11	8	367
Trudno powiedzieć	13	13	13	44	17	293

Tabela 5. Stosunek do **Lecha Kaczyńskiego**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	13	35	0	5	1099
Płeć						
Mężczyźni	51	11	35	0	3	521
Kobiety	43	15	34	1	7	578
Wiek						
18-24 lata	47	15	33	0	6	159
25-34	63	13	19	0	5	201
35-44	47	16	35	0	2	157
45-54	46	18	33	0	4	205
55-64	45	7	43	0	5	177
65 lat i więcej	34	10	46	2	8	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	40	15	38	1	6	409
Miasto do 20 tys.	45	11	41	0	4	152
20-100 tys.	51	10	34	0	5	214
101-500 tys.	51	14	30	1	5	171
501 tys.i więcej mieszk.	59	12	26	0	3	154
Wykształcenie						
Podstawowe	40	13	36	1	9	289
Zasadnicze zawodowe	48	12	36	0	4	285
Średnie	45	15	35	0	4	371
Wyższe	64	9	26	0	1	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	62	12	26	0	1	84
Prac.umysł.niż.szczebła	53	15	30	0	2	103
Pracownicy fiz.- umysł.	50	17	32	0	1	98
Robotnicy wykwalifikowani	45	13	40	0	2	115
Robotnicy niewykwalifik.	46	9	39	0	6	58
Rolnicy	39	21	38	0	2	59
Pracujący na własny rach.	56	13	29	0	3	34
Bierni zawodowo						
Renciści	36	14	34	3	13	70
Emeryci	39	8	45	1	7	255
Uczniowie i studenci	54	14	25	0	7	90
Bezrobotni	49	19	28	0	5	72
Gospodynie domowe i inni	56	13	20	0	11	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	49	13	36	0	2	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	58	15	25	0	2	104
sekt. pryw. poza rolnict.	52	12	34	0	2	232
prywatnym gosp. rolnym	39	22	38	0	1	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	52	14	30	0	5	54
301-500	46	14	38	0	2	108
501-900	37	10	46	0	6	190
901-1200	53	9	37	0	1	118
Powyżej 1200 zł	55	14	30	0	0	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	44	13	35	1	7	228
Średnie	39	15	39	1	6	464
Dobre	58	11	29	0	2	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	32	10	54	1	4	64
Raz w tygodniu	40	13	41	0	6	565
1-2 razy w miesiącu	53	14	29	1	4	164
Kilka razy w roku	63	13	21	1	3	209
W ogóle nie uczestniczy	60	13	21	1	5	97
Poglądy polityczne						
Lewica	71	6	22	0	0	126
Centrum	53	14	32	0	1	313
Prawica	41	12	46	0	1	367
Trudno powiedzieć	39	17	27	2	15	293

Tabela 6. Stosunek do **Bronisława Komorowskiego**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	15	46	16	8	1099
Płeć						
Mężczyźni	17	16	52	8	7	521
Kobiety	13	15	41	22	9	578
Wiek						
18-24 lata	11	16	43	20	10	159
25-34	14	22	45	12	8	201
35-44	14	16	54	10	6	157
45-54	21	14	47	11	7	205
55-64	15	12	51	11	10	177
65 lat i więcej	13	12	38	29	8	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	12	16	41	22	10	409
Miasto do 20 tys.	13	14	57	12	5	152
20-100 tys.	17	15	46	14	9	214
101-500 tys.	15	18	50	10	7	171
501 tys.i więcej mieszk.	23	15	46	10	6	154
Wykształcenie						
Podstawowe	8	15	37	30	11	289
Zasadnicze zawodowe	18	16	42	13	11	285
Średnie	16	15	51	12	5	371
Wyższe	18	17	59	2	3	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	17	16	63	0	4	84
Prac.umysł.niż.szczebła	15	15	60	6	5	103
Pracownicy fiz.- umysł.	10	21	46	15	7	98
Robotnicy wykwalifikowani	18	19	44	10	8	115
Robotnicy niewykwalifik.	20	11	40	20	10	58
Rolnicy	19	20	41	10	10	59
Pracujący na własny rach.	11	21	56	12	0	34
Bierni zawodowo						
Renciści	18	8	35	32	7	70
Emeryci	14	13	44	19	9	255
Uczniowie i studenci	10	21	40	18	11	90
Bezrobotni	15	13	43	22	7	72
Gospodynie domowe i inni	14	11	38	23	14	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	12	16	59	6	6	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	14	18	48	11	9	104
sekt. pryw. poza rolnict.	18	18	49	11	5	232
prywatnym gosp. rolnym	16	18	45	11	11	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	11	29	28	24	9	54
301-500	12	15	44	19	10	108
501-900	16	15	44	19	5	190
901-1200	16	20	49	11	4	118
Powyżej 1200 zł	16	15	61	6	2	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	17	14	33	21	15	228
Średnie	16	15	44	18	9	464
Dobre	13	17	56	10	4	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	28	13	34	17	8	64
Raz w tygodniu	13	15	46	19	7	565
1-2 razy w miesiącu	15	20	47	9	9	164
Kilka razy w roku	15	17	48	10	10	209
W ogóle nie uczestniczy	17	9	50	18	7	97
Poglądy polityczne						
Lewica	10	10	70	9	1	126
Centrum	16	19	50	11	4	313
Prawica	19	15	54	7	4	367
Trudno powiedzieć	10	15	22	33	20	293

Tabela 7. Stosunek do **Andrzeja Leppera**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	72	12	11	1	5	1099
Płeć						
Mężczyźni	73	12	12	0	3	521
Kobiety	70	11	10	2	6	578
Wiek						
18-24 lata	66	15	14	0	5	159
25-34	77	10	7	1	5	201
35-44	76	10	13	0	1	157
45-54	70	14	12	0	4	205
55-64	73	12	9	1	4	177
65 lat i więcej	67	9	12	4	9	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	65	15	14	2	5	409
Miasto do 20 tys.	71	11	12	1	5	152
20-100 tys.	73	9	12	0	5	214
101-500 tys.	74	10	9	2	5	171
501 tys.i więcej mieszk.	85	10	2	0	2	154
Wykształcenie						
Podstawowe	57	15	16	2	9	289
Zasadnicze zawodowe	72	11	14	1	2	285
Średnie	76	11	8	1	5	371
Wyższe	88	7	4	1	0	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	86	11	3	0	1	84
Prac.umysł.niż.szczebła	84	7	7	0	2	103
Pracownicy fiz.- umysł.	72	15	10	0	3	98
Robotnicy wykwalifikowani	75	10	14	0	1	115
Robotnicy niewykwalifik.	65	14	12	3	6	58
Rolnicy	57	13	30	0	0	59
Pracujący na własny rach.	82	16	2	0	0	34
Bierni zawodowo						
Renciści	57	14	13	5	11	70
Emeryci	73	9	9	2	7	255
Uczniowie i studenci	68	17	9	0	6	90
Bezrobotni	61	14	18	1	5	72
Gospodynie domowe i inni	68	13	10	2	7	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	80	9	8	0	3	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	84	8	5	0	3	104
sekt. pryw. poza rolnict.	72	15	11	1	2	232
prywatnym gosp. rolnym	61	12	26	0	1	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	54	26	14	0	6	54
301-500	68	12	16	0	4	108
501-900	71	8	15	0	5	190
901-1200	78	11	7	0	3	118
Powyżej 1200 zł	81	12	5	1	1	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	62	16	14	1	8	228
Średnie	71	11	12	1	5	464
Dobre	78	10	8	1	2	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	67	13	8	2	10	64
Raz w tygodniu	71	11	12	1	5	565
1-2 razy w miesiącu	73	12	12	1	3	164
Kilka razy w roku	75	12	8	1	3	209
W ogóle nie uczestniczy	68	12	12	1	6	97
Poglądy polityczne						
Lewica	84	6	10	0	0	126
Centrum	70	14	13	1	2	313
Prawica	80	8	10	0	2	367
Trudno powiedzieć	57	16	11	3	12	293

Tabela 8. Stosunek do **Kazimierza Marcinkiewicza**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	16	54	6	7	1099
Płeć						
Mężczyźni	20	15	56	4	6	521
Kobiety	16	16	52	7	9	578
Wiek						
18-24 lata	14	16	57	5	9	159
25-34	15	17	57	2	10	201
35-44	16	15	61	3	5	157
45-54	19	20	53	3	5	205
55-64	24	13	49	7	7	177
65 lat i więcej	18	14	46	14	7	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	17	53	8	7	409
Miasto do 20 tys.	16	11	63	6	4	152
20-100 tys.	19	18	51	3	10	214
101-500 tys.	17	14	57	4	8	171
501 tys.i więcej mieszk.	28	17	46	4	5	154
Wykształcenie						
Podstawowe	14	15	46	15	10	289
Zasadnicze zawodowe	16	12	61	3	7	285
Średnie	21	17	53	2	7	371
Wyższe	18	23	55	1	3	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	20	25	54	0	2	84
Prac.umysł.niż.szczebła	17	20	59	0	5	103
Pracownicy fiz.- umysł.	22	17	54	2	5	98
Robotnicy wykwalifikowani	14	13	67	1	5	115
Robotnicy niewykwalifik.	15	15	51	7	12	58
Rolnicy	17	19	52	7	4	59
Pracujący na własny rach.	36	11	51	0	3	34
Bierni zawodowo						
Renciści	21	5	44	20	10	70
Emeryci	19	15	48	10	8	255
Uczniowie i studenci	9	16	61	3	10	90
Bezrobotni	15	13	53	8	11	72
Gospodynie domowe i inni	16	22	46	5	12	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	17	21	54	2	6	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	24	17	50	2	7	104
sekt. pryw. poza rolnict.	18	14	61	2	5	232
prywatnym gosp. rolnym	14	17	57	7	5	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	16	23	43	12	6	54
301-500	16	10	61	8	4	108
501-900	15	14	59	8	4	190
901-1200	20	16	55	3	5	118
Powyżej 1200 zł	17	20	59	2	1	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	19	15	44	11	11	228
Średnie	17	16	55	5	7	464
Dobre	18	17	57	3	5	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	17	17	50	10	6	64
Raz w tygodniu	15	14	57	6	7	565
1-2 razy w miesiącu	20	22	51	1	6	164
Kilka razy w roku	20	16	51	4	9	209
W ogóle nie uczestniczy	23	15	45	10	7	97
Poglądy polityczne						
Lewica	23	16	56	4	2	126
Centrum	15	18	61	2	4	313
Prawica	21	14	58	3	4	367
Trudno powiedzieć	14	16	39	13	17	293

Tabela 9. Stosunek do **Grzegorza Napieralskiego**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	17	16	40	9	1099
Płeć						
Mężczyźni	22	18	20	31	9	521
Kobiety	14	15	13	49	9	577
Wiek						
18-24 lata	9	15	16	49	11	159
25-34	20	15	14	38	12	201
35-44	17	22	16	39	6	157
45-54	19	23	17	31	10	204
55-64	19	15	21	38	7	177
65 lat i więcej	21	9	12	50	7	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	14	13	51	7	408
Miasto do 20 tys.	17	9	20	43	10	152
20-100 tys.	20	15	19	36	10	214
101-500 tys.	15	28	16	30	10	171
501 tys.i więcej mieszk.	29	20	15	27	10	154
Wykształcenie						
Podstawowe	13	13	11	55	8	289
Zasadnicze zawodowe	18	14	14	43	11	285
Średnie	18	17	17	38	9	371
Wyższe	27	26	26	15	8	154
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	24	24	31	11	9	84
Prac.umysł.niż.szczebła	19	29	16	28	8	102
Pracownicy fiz.- umysł.	14	19	14	41	12	98
Robotnicy wykwalifikowani	19	12	20	39	10	115
Robotnicy niewykwalifik.	23	12	13	44	7	58
Rolnicy	19	23	12	35	12	59
Pracujący na własny rach.	39	26	11	19	5	34
Bierni zawodowo						
Renciści	10	13	14	50	13	70
Emeryci	22	10	14	47	7	255
Uczniowie i studenci	7	20	15	46	12	90
Bezrobotni	14	10	12	53	12	72
Gospodynie domowe i inni	9	15	15	56	5	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	23	15	28	23	12	159
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	21	20	17	33	9	104
sekt. pryw. poza rolnict.	18	23	14	36	8	232
prywatnym gosp. rolnym	18	24	13	34	11	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	15	15	6	55	8	54
301-500	14	18	19	42	7	108
501-900	20	14	15	45	6	190
901-1200	23	19	16	37	5	118
Powyżej 1200 zł	23	21	24	25	8	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	11	11	51	12	228
Średnie	17	17	15	43	9	464
Dobre	22	19	20	31	8	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	19	17	12	39	14	64
Raz w tygodniu	19	15	14	44	7	565
1-2 razy w miesiącu	16	13	21	39	11	163
Kilka razy w roku	16	21	17	34	12	209
W ogóle nie uczestniczy	18	17	18	35	12	97
Poglądy polityczne						
Lewica	11	18	41	26	4	126
Centrum	14	20	19	41	6	313
Prawica	33	18	14	25	9	367
Trudno powiedzieć	6	11	4	65	14	293

Tabela 10. Stosunek do **Julii Pitery**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	19	28	23	7	1099
Płeć						
Mężczyźni	27	21	28	18	6	521
Kobiety	19	17	27	28	8	578
Wiek						
18-24 lata	20	23	21	31	6	159
25-34	18	20	33	21	8	201
35-44	18	22	33	17	10	157
45-54	28	22	27	17	6	205
55-64	26	16	32	21	5	177
65 lat i więcej	26	13	22	33	7	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	18	16	26	34	7	409
Miasto do 20 tys.	22	20	33	19	6	152
20-100 tys.	27	23	23	18	9	214
101-500 tys.	21	16	37	18	8	171
501 tys.i więcej mieszk.	34	25	26	12	4	154
Wykształcenie						
Podstawowe	16	13	21	43	6	289
Zasadnicze zawodowe	23	18	24	24	11	285
Średnie	24	23	31	15	7	371
Wyższe	32	23	40	4	2	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	31	24	39	2	4	84
Prac.umysł.niż.szczebła	21	21	47	8	4	103
Pracownicy fiz.- umysł.	20	27	27	21	5	98
Robotnicy wykwalifikowani	22	20	25	24	9	115
Robotnicy niewykwalifik.	26	20	17	30	7	58
Rolnicy	20	17	23	29	10	59
Pracujący na własny rach.	16	29	43	7	5	34
Bierni zawodowo						
Renciści	23	9	23	38	7	70
Emeryci	30	14	22	26	7	255
Uczniowie i studenci	20	18	23	31	8	90
Bezrobotni	12	19	24	35	10	72
Gospodynie domowe i inni	11	24	31	24	9	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	29	19	35	12	5	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	24	26	28	15	8	104
sekt. pryw. poza rolnict.	20	25	30	19	6	232
prywatnym gosp. rolnym	19	14	25	32	9	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	16	24	12	38	9	54
301-500	17	17	24	38	4	108
501-900	26	17	24	25	7	190
901-1200	24	23	40	10	3	118
Powyżej 1200 zł	23	23	37	14	3	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	25	16	15	32	12	228
Średnie	23	19	27	24	7	464
Dobre	21	22	35	17	4	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	35	16	18	20	11	64
Raz w tygodniu	20	18	28	27	7	565
1-2 razy w miesiącu	25	25	28	17	6	164
Kilka razy w roku	25	18	29	20	8	209
W ogóle nie uczestniczy	22	20	28	24	6	97
Poglądy polityczne						
Lewica	25	19	41	11	4	126
Centrum	16	25	33	24	2	313
Prawica	34	20	32	10	5	367
Trudno powiedzieć	15	12	12	45	16	293

Tabela 11. Stosunek do **Radosława Sikorskiego**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	13	46	20	8	1099
Płeć						
Mężczyźni	15	13	52	14	6	521
Kobiety	11	14	40	26	9	578
Wiek						
18-24 lata	9	21	37	25	8	159
25-34	6	15	50	21	7	201
35-44	14	11	56	12	7	157
45-54	15	14	49	13	9	205
55-64	17	11	46	18	7	177
65 lat i więcej	15	9	38	31	8	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	11	12	38	30	9	409
Miasto do 20 tys.	13	11	55	15	6	152
20-100 tys.	15	13	48	15	9	214
101-500 tys.	9	18	50	16	6	171
501 tys.i więcej mieszk.	18	14	49	12	7	154
Wykształcenie						
Podstawowe	9	13	31	38	8	289
Zasadnicze zawodowe	15	11	44	19	10	285
Średnie	14	14	51	14	7	371
Wyższe	13	16	64	5	3	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	11	15	69	3	2	84
Prac.umysł.niż.szczebła	8	16	64	8	4	103
Pracownicy fiz.- umysł.	9	20	48	18	5	98
Robotnicy wykwalifikowani	16	12	46	18	8	115
Robotnicy niewykwalifik.	20	16	32	23	9	58
Rolnicy	19	12	42	13	14	59
Pracujący na własny rach.	13	27	47	7	5	34
Bierni zawodowo						
Renciści	11	11	32	39	7	70
Emeryci	17	10	42	24	8	255
Uczniowie i studenci	9	17	37	26	11	90
Bezrobotni	9	7	46	30	8	72
Gospodynie domowe i inni	5	10	44	30	12	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	13	12	58	9	7	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	13	18	51	11	7	104
sekt. pryw. poza rolnict.	12	17	49	17	4	232
prywatnym gosp. rolnym	14	13	43	16	14	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	11	5	31	46	6	54
301-500	9	11	46	29	5	108
501-900	19	13	40	24	4	190
901-1200	14	14	59	12	3	118
Powyżej 1200 zł	10	13	65	10	3	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	7	35	31	13	228
Średnie	14	15	43	20	7	464
Dobre	11	15	55	14	5	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	22	12	33	22	11	64
Raz w tygodniu	12	11	47	22	8	565
1-2 razy w miesiącu	13	20	46	15	6	164
Kilka razy w roku	15	15	47	17	6	209
W ogóle nie uczestniczy	9	12	45	24	10	97
Poglądy polityczne						
Lewica	13	12	61	10	3	126
Centrum	10	15	50	20	5	313
Prawica	19	11	55	10	5	367
Trudno powiedzieć	7	15	24	38	17	293

Tabela 12. Stosunek do **Lecha Wałęsy**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	19	52	0	5	1099
Płeć						
Mężczyźni	25	19	51	0	4	521
Kobiety	22	18	52	1	7	578
Wiek						
18-24 lata	16	22	56	0	6	159
25-34	20	17	55	1	7	201
35-44	21	15	63	0	1	157
45-54	28	22	46	0	5	205
55-64	32	16	45	0	6	177
65 lat i więcej	24	19	49	1	7	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	26	21	47	0	6	409
Miasto do 20 tys.	26	13	55	0	6	152
20-100 tys.	25	17	52	0	5	214
101-500 tys.	20	19	54	1	6	171
501 tys.i więcej mieszk.	19	19	60	0	2	154
Wykształcenie						
Podstawowe	24	22	45	1	8	289
Zasadnicze zawodowe	27	20	47	0	5	285
Średnie	23	18	55	0	4	371
Wyższe	17	12	66	0	4	155
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	15	9	74	0	2	84
Prac.umysł.niż.szczebła	22	14	61	0	4	103
Pracownicy fiz.- umysł.	20	32	44	0	3	98
Robotnicy wykwalifikowani	27	17	55	0	1	115
Robotnicy niewykwalifik.	32	17	42	0	9	58
Rolnicy	28	20	50	0	3	59
Pracujący na własny rach.	29	16	55	0	0	34
Bierni zawodowo						
Renciści	25	15	46	2	14	70
Emeryci	27	19	47	0	7	255
Uczniowie i studenci	12	22	58	0	8	90
Bezrobotni	32	19	43	0	7	72
Gospodynie domowe i inni	17	24	51	2	6	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	22	11	63	0	4	160
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	22	22	51	0	5	104
sekt. pryw. poza rolnict.	24	21	53	0	2	232
prywatnym gosp. rolnym	24	22	50	0	4	62
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	40	20	39	0	2	54
301-500	24	17	54	0	4	108
501-900	25	22	46	0	7	190
901-1200	24	20	52	0	4	118
Powyżej 1200 zł	21	13	65	1	0	159
Ocena własnych war. mater.						
Złe	29	17	45	0	8	228
Średnie	27	21	45	0	6	464
Dobre	17	16	63	0	3	406
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	29	14	49	0	8	64
Raz w tygodniu	21	18	55	0	6	565
1-2 razy w miesiącu	29	24	42	0	5	164
Kilka razy w roku	26	15	53	1	5	209
W ogóle nie uczestniczy	19	25	50	0	6	97
Poglądy polityczne						
Lewica	24	18	57	0	1	126
Centrum	20	24	53	0	3	313
Prawica	24	11	62	0	3	367
Trudno powiedzieć	26	23	36	1	14	293